

Paus vergelijkt abortus met huurmoord

Katholiek Nieuwsblad, 10 oktober 2018

KatholiekNieuwsblad

Paus Franciscus
10 oktober 2018

Paus Franciscus heeft woensdag in harde bewoordingen abortus veroordeeld. “Het is alsof je een huurmoordenaar inschakelt”, zei hij tijdens de woensdagaudiëntie.

Abortus “breekt onschuldig en weerloos leven in de knop”, aldus de paus. “Is het goed een mensenleven te nemen om een probleem op te lossen? Het is alsof je een huurmoordenaar inschakelt.” “Geweld en de afwijzing van het leven komen voort uit angst.”

Echte nabijheid nodig

Ouders, die ontdekken dat hun kindje een beperking zal hebben, hebben daarom “echte nabijheid en solidariteit nodig, om de realiteit aan te kunnen en begrijpelijke angsten te trotseren.”

Ouders die een moeilijke prenatale diagnose krijgen ontvangen vaak “een haastig advies de zwangerschap te beëindigen”.

Tegenstrijdig

Hij noemde het tegenstrijdig “het menselijk leven in de baarmoeder te nemen in omwille van andere rechten”. “Hoe kan een daad die onschuldig en weerloos leven in de knop breekt therapeutisch, beschaafd of zelfs menselijk zijn?”

Minachtig voor het leven

De paus sprak over abortus in het kader van zijn woensdagcatecheses over de Tien Geboden. Woensdag stond hij stil bij het vijfde gebod ‘gij zult niet doden’.

“Men zou kunnen zeggen dat alle kwaad in de wereld kan worden samengevat in: minachting voor het leven.”

Authentieke maatstaf

“Wat leidt de mens ertoe het leven af te wijzen? Dat zijn de afgoden van deze wereld: geld, macht, succes. Dit zijn de verkeerde parameters om het leven te evalueren. De enige authentieke maatstaf in het leven is liefde, de liefde waarmee God het liefheeft.”

Positieve betekenis

De positieve betekenis van het vijfde gebod is dat “God het leven bemint”.

“In ieder ziek kind, in ieder zwakke oude man, in iedere wanhopige migrant, in ieder kwetsbaar en bedreigd leven zoekt Christus naar ons. Hij zoekt naar ons hart, om de vreugde van de liefde te ontsluiten. Het is de moeite waard ieder leven te accepteren omdat ieder mens het bloed van Christus waard is. Wij kunnen niet minachten wat God zo liefheeft.”

Geschenk van God

Waar een ziek kind of een hulpbehoevende oudere gezien kan worden als een last, kunnen zij feitelijk “een geschenk van God” zijn. Dit kwetsbare leven “kan mij uit mijn egoïsme trekken en doen groeien in liefde.” (CNA)

Overgenomen met toestemming van [Katholiek Nieuwsblad](#).

13-weken echo tijdens de zwangerschap bepleit

Medisch Contact, 4 oktober 2018

In Medisch Contact pleit een ad-hoc consortium o.l.v. prof.dr. Katia Bilardo voor het standaard uitvoeren van een 13-wekenecho tijdens de zwangerschap. Het doel is volgens de ondertekenaars het vroegtijdig opsporen van aangeboren afwijkingen en het geven van de mogelijkheid tot een geïnformeerde keuze aan de ouders.

De KSME betreurt dat het eerder opsporen van aangeboren afwijkingen bij ongeboren kinderen in algemene zin niet leidt tot meer liefdevolle acceptatie van gehandicapte kinderen.

NVVE: Mogelijkheden euthanasiewet zijn niet verruimd

Euthanasiewet altijd al bedoeld voor groepen die nu euthanasie krijgen

Medisch Contact, 28 september 2018

Laura De Vito, jurist van de Nederlandse Vereniging voor Euthanasie, betoogt in Medisch Contact dat de mogelijkheden voor euthanasie niet gaandeweg zijn verruimd

Toename palliatieve sedatie in thuissituatie 5% in 2017

Pharmaceutisch Weekblad, Jaargang 153 Nr. 39, 19 september 2018

Het aantal mensen dat in de thuissituatie voor hun overlijden palliatieve sedatie krijgt, is in 2017 met 5% gestegen tot 34.000. Palliatieve sedatie blijkt te worden toegepast bij 22,6% van de sterfgevallen. In de afgelopen zeven jaar heeft een verdubbeling van dat aandeel plaatsgevonden. Dat schrijft de SFK deze week in het Pharmaceutisch Weekblad.

Palliatieve sedatie is het opzettelijk verlagen van het bewustzijn van een patiënt in de laatste levensfase om zijn lijden te verlichten. De sedatie kan continu, kortdurend (uren tot een dag) of met tussenpozen worden toegepast. Palliatieve sedatie is geïndiceerd bij patiënten die onbehandelbare ziekteverschijnselen hebben, daaraan ondraaglijk lijden en naar verwachting binnen een tot twee weken zullen overlijden. De behandeling zelf heeft niet als doel het leven te beëindigen, een nadrukkelijk verschil met euthanasie.

Midazolam

Volgens de KNMG-richtlijn Palliatieve sedatie (2009) is midazolam het middel van eerste voorkeur. Zo nodig wordt levomepromazine toegevoegd. Van deze middelen worden daarbij alleen de parenterale vormen (voor injectie of infusie) gebruikt. Als derde stap in het schema komt het middel propofol in aanmerking. Maar omdat propofol alleen in het ziekenhuis wordt toegepast, heeft SFK daarvan geen gebruikscijfers.

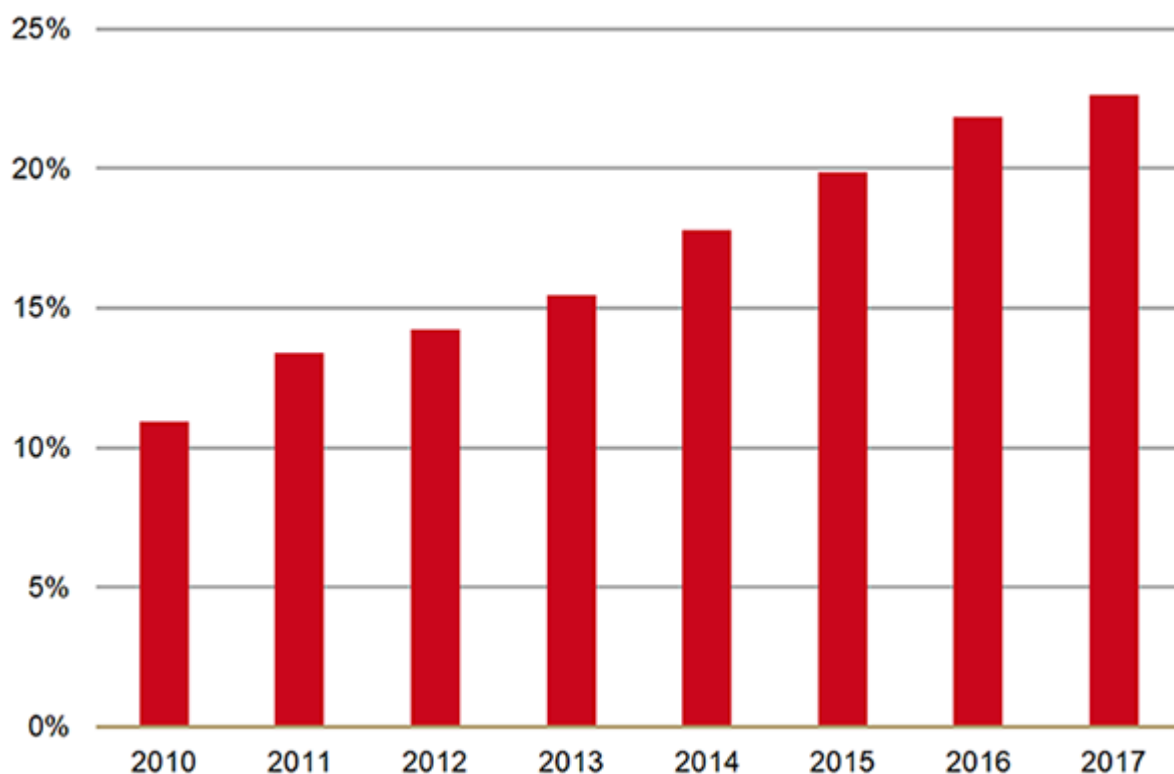
Openbare apotheken verstrekten vorig jaar 66.000 keer een middel dat ingezet kan worden bij palliatieve sedatie. In 95% van de gevallen ging het om midazolam; de overige 5% betrof levomepromazine. Het aantal verstrekkingen van midazolam-injecties en -infusies laat al jaren een stijgende lijn zien. De toename in 2017 bedroeg, ten opzichte van een jaar eerder, ongeveer 4700. Dat is net iets minder dan de gemiddelde jaarlijkse toename van 5000 verstrekkingen in de daaraan voorafgaande zes jaren. Het aantal verstrekkingen van levomepromazine nam in die jaren niet toe. Het schommelde zo rond de 2800 per jaar, maar sinds 2016 zijn dat er ongeveer 3500 per jaar.

Palliatief toegepast

In lijn met bovenstaande is ook het aantal patiënten bij wie palliatieve sedatie is toegepast de laatste jaren sterk toegenomen. In totaal gebeurde dit in 2017 bij 34.000 mensen, 1500 meer dan in 2016. Hun gemiddelde leeftijd bij overlijden was 76 jaar. Het aantal mensen bij wie palliatieve sedatie wordt toegepast, meet de SFK door eerst het aantal personen te bepalen aan wie midazolam en/of levomepromazine (voor parenterale toediening) door een openbare apotheek is verstrekt. Van hen tellen alleen zij mee, bij wie het verschil tussen de laatste afleverdatum van deze middelen en de laatste afleverdatum van enig (ander) middel, maximaal veertien dagen bedraagt.

Op basis van gegevens van het CBS zijn er in 2017 zo'n 150.000 mensen overleden. Dat betekent dat vorig jaar bij meer dan één op de vijf sterfgevallen (22,6%) sprake was van palliatieve sedatie in de thuissituatie. Dit is meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2010, toen dit aandeel ongeveer 11% bedroeg. Mensen die palliatieve sedatie in een ziekenhuis of verpleeghuis ondergingen, zijn niet meegenomen in bovenstaande cijfers.

Aandeel patiënten met palliatieve sedatie binnen alle sterfgevallen (2010-2017)

Aandeel palliatieve sedatie bij overlijdens in zeven jaar verdubbeld

Bron: Stichting Farmaceutische Kengetallen

Humanae Vitae geldt ook voor de clerus!

Katholiek Nieuwsblad, 3 augustus 2018

door Pia de Solenni, theologe en kanselier van het Amerikaanse bisdom Orange

[KatholiekNieuwsblad](#)

Dat de golf berichten over misbruikbeschuldigingen tegen een kardinaal samenvalt met de verjaardag van Humanae Vitae is geen toeval, stelt Pia de Solenni. De geestelijkheid moet nu leiderschap tonen.

Sinds de bekende Amerikaanse filmproducent Harvey Weinstein op grote schaal werd beschuldigd van seksuele intimidatie en misbruik, zijn veel meer prominente figuren ontmaskerd. Wie de kerkelijke leer steunt, dacht daarbij al snel aan het profetische karakter van Humanae Vitae. Daarin voorspelde paus Paulus VI de schadelijke invloed die anticonceptie zou hebben op de verhouding tussen mannen en vrouwen. De geloofwaardige beschuldigingen aan het adres van (inmiddels ex-)kardinaal Theodore McCarrick bevestigen

echter wat velen al lang vermoedden. De Kerk heeft ongemakkelijk haar mond gehouden over kwesties rond seksualiteit, gezin en huwelijk omdat sommige van haar leiders die leer zelf niet beleven. En het is erg moeilijk om te verkondigen wat je zelf niet kent en doorleeft.

Celibaat en huwelijk

Celibataire priesters zijn uiteraard niet geroepen tot een leven waarin anticonceptie een rol speelt. Maar hun celibaat slaat nergens op tenzij je het huwelijk naar waarde schat. Het huwelijk tussen een man en een vrouw wijst op de volmaakte band tussen Christus en zijn bruid, de Kerk. De priester, die geroepen is in persona Christi te zijn ('in de persoon van Christus'), leeft in een bovennatuurlijk soort huwelijksroeping. Als hij niet afziet van seksuele activiteit, pleegt hij overspel, net zozeer als een gehuwde die seksuele betrekkingen aangaat buiten zijn huwelijk.

Priesters en bisschoppen die zich er niet ongemakkelijk bij voelen om te spreken over de leer van de Kerk op dit vlak, staan naar mijn ervaring met vertrouwen in hun roeping. Ze begrijpen dat hun roeping en die van de gehuwden elkaar steunen en wijzen op de werkelijkheid dat wij allemaal geroepen zijn tot een eeuwige relatie met God. Ik weet zeker dat de celibataire kant van hun relatie hard werken betekent, net als het huwelijk hard werk is voor beide partners. Maar het overwinnen van uitdagingen brengt ons dichterbij ons ultieme verlangen: eenheid met God.

Kuis leven

Zonder dit soort overwegingen slaat het celibaat (laat staan de maagdelijkheid en de kuisheid) niet echt ergens op. Daarom vinden mensen die dit uit het zicht zijn verloren het buitengewoon moeilijk, zo niet onmogelijk om die roeping te beleven. Als we de werkelijkheid van God uit het oog verliezen, wordt het heel gemakkelijk om anderen als voorwerp te gebruiken.

Niets van dit alles kan worden bereikt zonder kuis te leven. Kuisheid is geen onderdrukking van liefde; het biedt de context waarin liefde gepassioneerd kan branden. Alles wat hierbuiten valt, is een bespotting van de ware liefde.

Gepast proces

De meest recente stroom berichten over McCarrick begon kort voor de vijftigste verjaardag van Humanae Vitae. In deze zaak is volledig gefaald in de praktijk van kuisheid en zijn kwetsbare mensen op ongehoorde manier opgejaagd en misbruikt. Ik hoop nu dat voor de dader een gepast proces volgt, in plaats van dat men, zoals zo vaak gebeurd is, wacht tot hij overleden is. Rechtvaardigheid betekent dat de uitspraken over McCarrick getoetst worden. Kerkjuristen verzekeren me dat daar ook instrumenten voor zijn.

Verandering zien

We kennen allemaal goede priesters en bisschoppen. Ik wil graag dat zij de leiding nemen in de noodzakelijke hervorming. Die zal authentieker zijn als ze van binnenuit en van de leiders komt. De leken kunnen hun frustratie, woede en zorg uiten en klaarstaan met goede ideeën, maar bisschoppen en priesters moeten nu de leiding nemen, anders verliezen ze het beetje geloofwaardigheid dat ze nog hebben.

Er is overweldigend bewijs dat de deugden die beschreven worden in Humanae Vitae voor de leken én de clerus gelden. Paulus VI stelde een haalbaar ideaal voor over het menselijk leven en de liefde. Als we dat ideaal negeren, krijgen we het spook van misbruik.

Gods voorzienigheid

Dat de onthullingen samenvallen met het jubileum van een van de meest polemische pauselijke geschriften uit de kerkgeschiedenis dat ook nog over liefde en seks gaat, is meer dan toeval. God heeft ons, door zijn gave van de vrije wil, toegestaan om op uiterst dwaze manier voorbij te gaan aan de leer van zijn Kerk. Maar nu zijn we

op een punt gekomen waar het leiderschap van de Kerk die leer moet beleven en verkondigen, opdat de Kerk kan genezen. Ik geloof niet in toeval, alleen in Gods voorzienigheid. Aan ons de keuze hoe we daarop antwoorden.

Overgenomen met toestemming van [Katholiek Nieuwsblad](#).

Paus verklaart doodstraf 'ontoelaatbaar'

Katholiek Nieuwsblad, 2 augustus 2018

[KatholiekNieuwsblad](#)

De katholieke Kerk beschouwt de doodstraf officieel niet langer als onder bepaalde omstandigheden toelaatbaar. Op 2 augustus 2018 heeft het Vaticaan een herziening van de Catechismus officieel bekend gemaakt.

Waar de onder paus Johannes Paulus II al eerder aangepaste visie de doodstraf onder bepaalde omstandigheden niet volledig uitsloot, luidt de nieuwe tekst van nr. 2267 van de Catechismus van de Katholieke Kerk:

“Het beroep door legitieme autoriteiten op de doodstraf, na een eerlijk proces, werd lang beschouwd als een passend antwoord op de ernst van bepaalde misdaden en een aanvaardbaar, zij het uiterst middel om het algemeen welzijn te beschermen. Tegenwoordig is er echter een toenemend besef dat de waardigheid van de persoon niet verloren gaat, zelfs na het plegen van zeer ernstige misdaden. Daarnaast is er een nieuw begrip ontstaan van de betekenis van door de staat opgelegde strafsancties. Ten slotte zijn er meer doeltreffende detentie-systemen ontwikkeld die de gepaste bescherming van de burgers waarborgen, maar tegelijkertijd de schuldigen niet de mogelijkheid van verlossing ontnemen. Bijgevolg leert de Kerk in het licht van het evangelie dat ‘de doodstraf ontoelaatbaar is omdat het een aanval is op de onschendbaarheid en waardigheid van de persoon’, en werkt zij vastbesloten voor de wereldwijde afschaffing ervan.”

Niet langer aanvaardbaar

In oktober vorig jaar liet paus Franciscus al weten dat de doodstraf wat hem betreft niet langer aanvaardbaar was bij gelegenheid van de 25e verjaardag van de Catechismus van de Katholieke Kerk. Hij zei daarbij onder meer dat “de doodstraf een onmenselijke maatregel is die, ongeacht hoe deze wordt uitgevoerd, de menselijke waardigheid schendt”. Hij noemde de doodstraf strijdig met het evangelie.

Oude formulering

Afgelopen donderdag werd de herziene tekst officieel bekendgemaakt door kardinaal Luis Ladaria Ferrer, prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer. Die was in mei al door paus Franciscus goedgekeurd. De oude tekst luidde:

“Onder voorwaarde dat de identiteit en de verantwoordelijkheid van de schuldige met absolute zekerheid vaststaan, sluit de overgeleverde leer van de Kerk niet uit dat men zijn toevlucht neemt tot de doodstraf,

wanneer dit de enig mogelijke manier is om mensenlevens effectief tegen een onrechtvaardige aanvaller te verdedigen.

Wanneer echter onbloedige middelen volstaan om de veiligheid van personen tegen de aanvaller te verdedigen en te beschermen, moeten de gezagsdragers deze middelen toepassen, omdat deze beter aangepast zijn aan de concrete voorwaarden van het algemeen welzijn en ook meer in overeenstemming zijn met de waardigheid van de menselijke persoon.

Vanwege de mogelijkheden die de staat tegenwoordig ter beschikking staan om misdaden effectief te beteugelen door degene die een misdaad begaat onschadelijk te maken, zonder hem definitief de mogelijkheid te ontnemen zijn leven te beteren, komen gevallen waarin het noodzakelijk is de schuldige te executeren 'maar zelden' voor of bestaan ze 'zelfs praktisch niet meer'."

Overgenomen met toestemming van [Katholiek Nieuwsblad](#).

Humanae Vitae was 'profetisch en dus controversieel'

Katholiek Nieuwsblad, 25 juli 2018

[KatholiekNieuwsblad](#)

De door velen verguisde encycliek Humanae Vitae was een "moedig document en dus controversieel". Dat schrijft de Italiaanse historica Lucetta Scaraffia in een commentaar op de voorpagina van de Vaticaanse krant L'Osservatore Romano. Het is vandaag precies vijftig jaar geleden dat de encycliek van paus Paulus VI over het menselijk leven en de geboorteregelingen werd gepubliceerd.

Tegendraads

Volgens Scaraffia was het een moedig document omdat het tegen de tijdgeest van 1968 inging toen de seksuele revolutie een utopie van geluk voorspelde en economen waarschuwden dat een bevolkingsexplosie de welvaart bedreigde.

Werkelijkheid heel anders

Een halve eeuw later ziet het plaatje er heel anders uit, aldus de historica. De seksuele revolutie heeft geen geluk gebracht, welvarende landen kampen juist steeds meer met de gevolgen van bevolkingskrimp en sommige proberen het krijgen van kinderen aan te moedigen.

'Profetisch'

We betalen vandaag de dag de prijs voor de sterke geboortedaling, aldus Scaraffia. Jonge ecologisch ingestelde vrouwen kiezen steeds vaker voor natuurlijke vruchtbaarheidsmethoden. Dat laat volgens Scaraffia zien dat Humanae Vitae profetisch was met betrekking tot de natuurlijke geboorteregeling en gezondheid van vrouwen.

'Aanlokkelijke valkuil'

Zij pleit ervoor dat de encycliek gered moet worden uit de tegenstelling tussen conservatief en progressief. Zij

hoopt dat ingezien wordt dat de Kerk met het document opnieuw de gevaren zag van de “aanlokkelijke valkuil van een van de utopieën van de twintigste eeuw”.

Opnieuw lezen

Scaraffia houdt een pleidooi om Humanae Vitae opnieuw te lezen met de ogen van mensen van vandaag “die zich bewust zijn van de vele utopieën en economische theorieën die als onfeilbaar golden”. (KN/OR)

Overgenomen met toestemming van [Katholiek Nieuwsblad](#).

Vijftig jaar Humanae Vitae

Katholiek Nieuwsblad, 20 juli 2018

[KatholiekNieuwsblad](#)

Op 25 juli is het exact vijftig jaar geleden dat de encycliek Humanae Vitae verscheen. De rondzendbrief van paus Paulus VI over het menselijk leven en geboorteregeling is misschien wel de meest controversiële encycliek van de twintigste eeuw.

Liefde is...

Humanae Vitae wordt veelal gezien als ‘de encycliek die de pil verbood’. Maar ze biedt ook een mooie reflectie op de vier kenmerken van ware huwelijksliefde. Liefde, schrijft Paulus VI, is:

- 1. VOLLEDIG MENSELIJK** Zij is vóór alles een volledig menselijke, dat wil zeggen tegelijk zinnelijke en geestelijke liefde. Het gaat dus niet alleen om een louter natuurlijke of emotionele drift, maar ook en vooral om een vrije wilsgedaan die zich in de vreugden en in het verdriet van het dagelijks leven zoekt voort te zetten, ja te vermeerderen; en wel zo dat de echtgenoten één van hart en ziel worden en samen hun menselijke voltooiing bereiken.
- 2. ALOMVATTEND** Zij is vervolgens een alomvattende liefde, dat wil zeggen een heel bijzondere vorm van persoonlijke vriendschap, waarbij de echtgenoten alles grootmoedig met elkaar delen zonder ongerechtvaardigd voorbehoud of egoïstische berekening. Wie zijn partner werkelijk liefheeft, heeft deze niet alleen lief om wat hij van hem of haar ontvangt, maar om hem of haar zelf, blij zijn partner door de gave van zichzelf te kunnen verrijken.
- 3. TROUW** De echtelijke liefde is ook trouw en uitsluitend tot de dood; want aldus aanvaardden bruid en bruidegom haar op de dag waarop zij zich vrij en in volledig bewustzijn door de huwelijksband aan elkaar verplichten. Hoewel het soms moeilijk kan zijn deze echtelijke trouw op te brengen, kan niemand beweren, dat zij onmogelijk zou zijn, edel en vol verdienste als zij is in tegenspoed. Het voorbeeld van zovele echtparen door de eeuwen heen bewijst niet alleen, dat zij met het wezen van het huwelijk overeenstemt, maar bovendien, dat zij de bron is van een diep en duurzaam geluk.

4. **VRUCHTBAAR** Deze liefde is tenslotte vruchtbaar, omdat zij immers niet in de gemeenschap van de echtgenoten kan blijven opgesloten, maar zich wil verwijderen en nieuwe levens wil verwekken. Door hun innerlijke aard zijn het huwelijk en de huwelijksliefde gericht op gezinstichting. Van het huwelijk zijn de kinderen waarlijk een uitmuntend geschenk en zijzelf dragen hogelijk bij tot het welzijn van de ouders.

'De priesters kregen weinig steun van hun bisschoppen'

Kerkhistoricus Paul Hamans verdiepte zich in de vraag hoe Humanae Vitae in Nederland werd ontvangen. "De leiding van de Kerk in Nederland en veel gelovigen hebben deze encycliek niet aanvaard."

Als Humanae Vitae (HV) verschijnt, is er ook in Nederland commotie over de encycliek. Mgr. Paul Hamans licht in zijn onlangs verschenen boek Het Pastoraal Concilie van de Nederlandse kerkprovincie (1966-1970) en het bisdom Roermond in de jaren zestig een tipje van de sluier op over wat er zich toen afspeelde. "Op de dag dat HV beschikbaar kwam, was kardinaal Alfrink in Afrika voor een werkbezoek. Ook de bisschoppen Bluysen (Den Bosch) en Ernst (Breda) waren afwezig. Onder leiding van de directeur van het Pastoraal Instituut van de Nederlandse Kerkprovincie werd een verklaring uitgebracht waarin men vraagtekens plaatste bij de encycliek. Hierin werd benadrukt dat het document niet onfeilbaar zou zijn en dat de discussie over dit onderwerp derhalve vrij kon worden voortgezet. Twee van de ondertekenaars waren de vicarissen-generaal van Den Bosch en van Breda. Zij werden hier door kardinaal Alfrink op aangesproken. Hij vond dat zij als plaatsvervaarders van hun bisschoppen deze verklaring niet hadden mogen ondertekenen."

Wat was eigenlijk de positie van de Nederlandse bisschoppen in deze kwestie?

"In een bisschoppenvergadering op 31 juli 1968 stelden de bisschoppen zich na terugkomst van kardinaal Alfrink allemaal achter de encycliek op. De twee bisschoppen (mgr. Bluysen en mgr. Ernst) die op vakantie waren, lieten zich vervangen door hun vicaris-generaal. Die zorgden ervoor dat de eenduidige aanvaarding van de encycliek in een verklaring van de bisschoppen werd afgezwakt, waardoor er ruimte gemaakt werd om de encycliek niet te aanvaarden. Daarmee was de toon gezet. De bisschoppen waren er persoonlijk van overtuigd dat de encycliek gewoon de geloofsleer was die iedereen moest onderhouden. Hun omgeving wist hen om te praten."

Hoe heeft het zover kunnen komen?

"Er was al jarenlang discussie over het huwelijk. Niet dat de geloofsleer daarover onduidelijk was, maar de mensen hadden vragen en gingen daarmee naar de priesters. Het is de taak van de priesters de mensen op een herderlijke wijze naar het geloof toe te leiden, en daarbij hoort ook de moraal. Maar veel priesters wezen mensen op andere mogelijkheden. Zo groeide in de pastoraal vanaf de jaren vijftig al een grotere vrijheid inzake de kerkelijke huwelijksleer. Tussen 1961 en 1968 zijn de priesters door de leiding van de Kerk onvoldoende geholpen bij een pastoraal die mensen opvoedt tot de beleving van het geloof op het vlak van de huwelijksmoraal."

Wat bedoelt u daarmee?

"Ik bedoel een pastoraal die mensen naar het beleven van het geloof leidt. Dat kan moeite kosten en zelfs offers vragen. Het is een proces van bekering. Deze oproep tot bekering wordt soms door mensen uitgelegd als het pesten of onderdrukken van de gelovigen. Op een gegeven moment zijn de priesters opgehouden om HV te verkondigen. Dat hangt ook samen met het feit dat je daar een geloof bij nodig hebt waarin het huwelijk wordt beleefd voor het oog van de Schepper. Als dit geloof niet meer aanwezig is, kan de Kerk wel zeggen dat je geen voorbehoedsmiddelen mag gebruiken, maar dan landt het niet."

Vaak wordt gesuggereerd dat HV een van de oorzaken is van de leegloop van kerken. U spreekt dit tegen.

"De priesters merkten in de jaren vijftig al dat de kerkgang afnam en moesten hier antwoord op geven. In het bisdom Roermond sprak men hier tijdens officiële vergaderingen over. In een daarvan werd gezegd: de mensen blijven uit de liturgie weg omdat ze niet meer trouw zijn aan de huwelijksleer van de Kerk. Dan is er zo'n afstand

tussen jezelf en God, dat je gemakkelijker bij Hemwegblijft. Die redenering heb ik in de bronnen aangetroffen. Het zal niet in alle gevallen gelden, maar ik zie er wel iets in. Als je met iemand ruzie hebt, ga je immers niet meer zo gemakkelijk bij hem op bezoek.” (FP)

‘Humanae Vitae is de juiste weg’

Toen Humanae Vitae verscheen, was de eerste reactie van zuster Hanna Klaus (1928): “Heel aardig, Heilige Vader, dat u ons vertelt wat wij niet mogen doen, maar u vertelt ons niet wat wij wel mogen.” Ze besteedde een groot deel van haar werkzame leven aan het beantwoorden van die vraag.

Wat ‘wel mag’, is Natural Family Planning (NFP), natuurlijke gezinsplanning, dat wil zeggen gebruikmaken van de signalen die het lichaam van de vrouw afgeeft over wanneer ze vruchtbaar is. Humanae Vitae spreekt daar ook over in de context van verantwoord ouderschap.

Zuster Hanna is arts en lid van de congregatie van Medische Missiezusters en stak veel tijd en energie in de promotie van NFP. In 1980 begon ze met het programma TeenSTAR, om NFP bekend te maken onder tieners. De behoefte bleek groot en het programma wordt inmiddels in ruim dertig landen wereldwijd gegeven, aan katholieken en niet-katholieken.

NFP is geen ‘natuurlijke anticonceptie’, benadrukt de zuster. “Het leert echt bewustzijn van de vruchtbaarheid aan.” Het is haar ervaring dat zodra tieners hun vruchtbaarheid leren begrijpen, “ze onder de groepsdruk uit beginnen te komen en hun eigen besluiten gaan nemen. Het maakt niet uit of ze in de Bronx (buurt van New York – red.) of in Ethiopië zijn, de kinderen worden zich bewust van hun eigen identiteit”.

Wat zuster Klaus betreft, is Humanae Vitae “de juiste weg. Ik denk niet dat vruchtbaarheid een ziekte is en ik denk niet dat het redelijk is om sterke medicijnen of chirurgie te gebruiken om een normale lichaamsfunctie te verwijderen”. Margreet Boender van SensiPlan Nederland ziet een toenemende interesse in NFP, niet alleen onder christenen, maar juist ook onder niet-religieus gemotiveerde mensen. “We zien het totaal aantal cursisten dat zich bij ons aanmeldt, groeien. Daarbinnen groeit de groep die aangeeft geen religieuze motivatie te hebben om voor NFP te kiezen, het hardst. Dat zijn bijvoorbeeld vrouwen die geen hormonale pil meer willen slikken.”

SensiPlan geeft zelf geen cursussen aan tieners, “maar wij horen van het grootste deel van de cursisten dat ze graag in hun middelbare schooltijd hierover gehoord hadden. Ik kan me ook voorstellen dat sommigen dan andere keuzes zouden hebben gemaakt. Als je je bewust bent van je vruchtbare periode, pas je daar sneller je gedrag op aan.” (CNS/PD)

Waarom kwam Humanae Vitae niet aan?

De boodschap van Humanae Vitae kwam voor velen onverwacht, stelt moraaltheoloog Marc Timmermans. Hij gaat in op de vraag waarom veel katholieken moeite hadden met de encycliek.

“Het is belangrijk om te benadrukken dat er sprake was van een zeer complexe situatie”, zegt Timmermans. “Er speelden heel veel binnen en buitenkerkelijke factoren mee. Voor het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) waren er met name in Nederland zaken aan het verschuiven. Men bleef nog braaf katholiek, maar onderhuids was er van alles aan de hand. Toen kwam het Concilie, het aggiornamento, het bij de tijd brengen van de Kerk. De indruk werd gewekt dat veel bespreekbaar was. En dat gebeurde in ons land op grote schaal. In gespreksgroepen in het hele land werd al vanaf 1963 over allerlei zaken gediscussieerd, van priestercelebaat tot geboorteregeling. Dit alles creëerde een sfeer van: alles is bespreekbaar en veranderingen zijn aanstaande.”

Toen rond 1960 de anticonceptiepil in de handel kwam, vroeg men zich af of de Kerk die wel zou afwijzen, vertelt Timmermans. “De vraag was: valt de pil onder dezelfde argumenten waarmee andere vormen van kunstmatige geboortebeperving zijn afgewezen? Daar was men niet meteen zeker van, omdat het een middel

was dat de huwelijksdaad als zodanig in stand hield. Het leek daarmee een andere kwestie. Ook belangrijk is dat vanaf 1964 een aantal theologen zich vóór verandering van het geldende kerkelijke standpunt uitsprak. In 1967 lekte een rapport uit van de speciale pauselijke commissie over dit thema, waaruit op te maken viel dat een meerderheid van die commissie vóór verandering was.”

Volgens Timmermans werd er in de publieke opinie eigenlijk al rekening mee gehouden dat er in de Kerk iets zou veranderen. “Vanaf dat moment zeiden zelfs consciëntieuze artsen en geestelijken: ‘Doe het maar, want het gaat binnenkort veranderen.’ Humanae Vitae landde in die historische en sociale context, twee maanden na de rellen van mei ’68 en het ‘verbod om te verbieden’. Als ze twee jaar eerder was gekomen, zou het misschien anders zijn geweest. Maar Paulus VI heeft zelf gezegd er enorm mee geworsteld te hebben. Niet met wat hij moest zeggen, maar met hoe hij het moest zeggen.” (FP)

Overgenomen met toestemming van [Katholiek Nieuwsblad](#).

50 jaar Humanae Vitae

Katholiek Nieuwsblad, 19 juli 2018

door Anton de Wit

[KatholiekNieuwsblad](#)

Op 25 juli is het precies 50 jaar geleden dat de zalige paus Paulus VI zijn controversiële encycliek Humanae Vitae uitbracht.

We staan in Katholiek Nieuwsblad deze week uitgebreid stil bij de historische achtergronden en actuele betekenis ervan. Een merkwaardige paradox: een encycliek die bij het verschijnen ervan al achterhaald en ouderwets genoemd werd, blijkt vijftig jaar later niets aan actualiteit ingeboet te hebben. Dat zie je als je kijkt naar onderwerpen als voorbehoedsmiddelen en abortus, maar bijvoorbeeld ook bij het vraagstuk van overbevolking. Recent hebben op nationaal niveau scheidend CBS-directeur Jan Latten en op internationaal niveau ethicus Peter Singer de discussie over dat laatste opnieuw aangezwengeld; Paulus VI diende hen een halve eeuw geleden al van repliek.

Profetisch?

Om die reden wordt de encycliek door sommige katholieken wel ‘profetisch’ genoemd. Maar laten we ook even realistisch blijven: Humanae Vitae is vooral ook profetisch omdat die z’n eigen irrelevantie voorspelde. Paus Paulus VI deed drie tamelijk unieke dingen in dat geschrift.

Ten eerste benoemde hij het feit dat er onenigheid bestond in de commissie die het voorbereidende werk deed, en dat hij daarom hun advies niet overgenomen had. Ten tweede benadrukte hij het punt dat de Kerk toch echt het volle recht had zich over dergelijke kwesties uit te spreken – daarmee implicerend dat dit door velen niet zo vanzelfsprekend werd gevonden. En ten derde gaf hij aan dat veel mensen het ongetwijfeld totaal oneens zouden zijn met de strekking van de encycliek.

Mislukte missie

Welbeschouwd is dit geschrift helemaal geen zelfverzekerde profetie, maar een aarzelende poging om te midden van allerlei stormachtige maatschappelijke ontwikkelingen als Kerk relevant te blijven. We kunnen niet om de pijnlijke constatering heen dat dat mislukt is. Het gros van de mensen had er volstrekt geen boodschap aan.

Als we zoeken naar verklaringen, is het aanlokkelijk om naar buiten te wijzen: het komt allemaal door de tijdgeest van secularisatie en seksuele revolutie, de mensen wilden niet meer luisteren. Allemaal waar, maar als mensen niet naar je willen luisteren, moet je je ook afvragen of je wel goed en duidelijk spreekt. En het feit dat de Bijbel al wist dat naar profeten zelden geluisterd wordt, betekent nog niet dat je een profeet bent omdat er niet naar je geluisterd wordt.

Zoeken naar nieuwe woorden

Laat het jubileum van Humanae Vitae dus vooral geen zelfgenoegzaam feest zijn waarbij we elkaar als katholieken feliciteren met ons onbegrepen-zijn. Laat het een aansporing zijn om het maffe moralisme achter ons te laten. En te zoeken naar nieuwe woorden, nieuwe wegen om de tijdloze boodschap over te brengen van hoe Gods liefde werkt in menselijke relaties.

Overgenomen met toestemming van [Katholiek Nieuwsblad](#).

17 november 2018: Tijd om te gaan!?

Najaarsbijeenkomst van CMF Nederland in samenwerking met de Christelijke Vereniging van Psychiaters, Psychologen en Psychotherapeuten (CVPPP)

[Meer informatie over deze bijeenkomst](#)